

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΣΔΔ-ΕΣΤΑ & ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Δημόσια Οικονομική-Διεθνές Δίκαιο

Χρήσιμα θέματα θεωρίας για τις επικείμενες εξετάσεις

Ο γραπτός διαγωνισμός της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και ο επικείμενος του υπουργείου Εξωτερικών απαιτούν αφενός έξυπνη και ορθή χρήση της ορολογίας (στην α' περίπτωση) και αφετέρου ξεκαθάρισμα λεπτομερειακών εννοιών που συχνά συγχέονται μεταξύ τους (π.χ. διαφοροποίηση κανόνων Ιδιωτικού Διεθνούς και Εθνικού Δικαίου στη β' περίπτωση). Τα Πανεπιστημιακά Φροντιστήρια «ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ» ξεκινούν άμεσα την προετοιμασία των υποψηφίων σε ολιγομελείς ομίλους για το διαγωνισμό αυτόν και παραθέτουν βασικά σημεία θεωρίας σε έννοιες «κλειδιά», για τη βέλτιστη απόδοση των υποψηφίων.

Τα άρθρα επιμελήθηκαν οι συνεργάτες των φροντιστηρίων μας Παπαδόπουλος Θεοχάρης, Οικονομολόγος, MSc, PhD Candidate, και Φερετζάκης Γεώργιος, Δικηγόρος, MA Πολιτικής Δικονομίας Παν/μίου Μιλάνου.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ (Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης) Κατηγορίες οφέλους και κόστους που προέρχονται από τις δημόσιες δαπάνες

Για την αξιολόγηση κάθε δημόσιας δαπάνης πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη όλα τα κοινωνικά κόστη και οφέλη, πράγμα ωστόσο δύσκολο, καθώς πολλές φορές ορισμένα κονδύλια αποτελούν κόστος ή όφελος για επιμέρους άτομα και όχι για ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο.

Α) Πραγματικό και χρηματικό όφελος και κόστος

Το όφελος ή το κόστος που προέρχεται από μια δημόσια δαπάνη μπορεί να είναι πραγματικό (real) ή χρηματικό (pecuniary). Πραγματικό είναι το όφελος ή κόστος που επηρεάζει την ευημερία του κοινωνικού συνόλου (αυξάνοντας ή μειώνοντας την), ενώ χρηματικό είναι το όφελος ή κόστος που δεν μεταβάλλει την ευημερία του κοινωνικού συνόλου, αλλά απλώς μεταβάλλει την ευημερία μιας ομάδας σε βάρος της ευημερίας μιας άλλης ομάδας. Για παράδειγμα, το πραγματικό όφελος της κατασκευής ενός δρόμου είναι η μείωση του χρόνου μετάβασης και επιστροφής

ανάμεσα στα δύο σημεία που ενώνει ο δρόμος αυτός ή ο οποίος περιορισμός των ατυχημάτων. Το όφελος αυτό είναι πραγματικό, καθώς αυξάνεται η ευημερία μιας ομάδας πολιτών (όσων χρησιμοποιούν το δρόμο), χωρίς να μειώνεται η ευημερία κάποιας άλλης ομάδας.

Αντίθετα, αν υποθέσουμε ότι η κατασκευή του δρόμου δημιουργεί υπεραξία για τα παρακείμενα οικοπέδα, τότε αυτό το όφελος είναι χρηματικό και όχι πραγματικό. Αυτό συμβαίνει γιατί αυξάνεται η ευημερία των ιδιοκτητών οικοπέδων εις βάρος των μη ιδιοκτητών οικοπέδων σε αυτή την περιοχή.

Εδώ η οποία μεταβολή οφείλεται σε μεταβολή των σχετικών τιμών και όχι σε μεταβολή του πραγματικού όγκου των αγαθών που είναι διαθέσιμα στο κοινωνικό σύνολο.

Η διάκριση των κονδυλίων οφέλους και κόστους σε πραγματικό και χρηματικό έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς το κόστος που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη είναι το πραγματικό και όχι το χρηματικό. Στην πράξη ωστόσο η διάκριση δεν είναι πάντα εύκολη.

Β) Άμεσο και έμμεσο όφελος και κόστος

Άμεσο όφελος ή κόστος είναι εκείνο που προέρχεται από την επίτευξη του κύριου σκοπού της δαπάνης, όπως καθορίζεται από την εκάστοτε εξουσία. Έμμεσο όφελος ή κόστος είναι εκείνο που προέρχεται από την πραγματοποίηση άλλων στόχων, τους οποίους μπορεί να μην επεδίωκε άμεσα με τη διενέργεια της δαπάνης αυτής ο δημόσιος φορέας.

Για παράδειγμα, έστω ότι κατασκευάζεται ένας δρόμος που ενώνει μια περιοχή με μια αρτηρία ώστε να μεταφέρονται τα προϊόντα της στα καταναλωτικά κέντρα. Ως άμεσο όφελος για το κοινωνικό σύνολο μπορεί να αναφερθεί το όφελος που προκύπτει από την καλύτερη αξιοποίηση της παραγωγής στα καταναλωτικά κέντρα. Είναι όμως πιθανό να εγκατασταθούν, μετά τη διάνοξη του δρόμου, και ορισμένες βιομηχανίες στην περιοχή ωφελώντας την ποικιλοτρόπως. Το όφελος και το κόστος από την προσέλευση των βιομηχανιών αυτών θα μπορούσε να θεω-

ρηθεί έμμεσο, εφόσον η προσέλευση των βιομηχανιών δεν περιλαμβανόταν στους άμεσους στόχους της διάνοξης του δρόμου.

Ωστόσο, η διάκριση αυτή δεν έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς τόσο τα άμεσα όσο και τα έμμεσα οφέλη και κόστη πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Γ) Ιδιον και εκχεόμενο όφελος και κόστος

Η διενέργεια μιας δαπάνης είναι πιθανό να αποφέρει όφελος και να συνεπάγεται κόστος όχι μόνο για τους δημόσιους φορείς που διενεργούν τη δαπάνη αλλά και για άλλους δημόσιους φορείς. Το όφελος που περιέρχεται στο φορέα που διενεργεί τη δαπάνη ή το κόστος που τον επιβαρύνει λέγεται **ιδιον όφελος / κόστος**, ενώ το όφελος που περιέρχεται σε άλλους φορείς και το κόστος που επιβαρύνει άλλους φορείς καλείται **εκχεόμενο όφελος / κόστος**.

Π.χ., η κατασκευή ενός φράγματος για αρδευτικούς λόγους αποφέρει όφελος και συνεπάγεται κόστος για το φορέα που το κατασκευάζει, π.χ. νομαρχία, αλλά ταυτόχρονα μπορεί να συνεπάγεται και κόστος για τους παρακείμενους νομούς, οι οποίοι δεν θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν το νερό του ποταμού.

Για την αξιολόγηση μιας δημόσιας δαπάνης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη τόσο το ιδιον όσο και το εκχεόμενο κόστος και όφελος, καθώς οι δημόσιοι φορείς οφείλουν να αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου και όχι στην επίτευξη ιδιωτικών στόχων και όχι ιδιαίτερων συμφερόντων.

Δ) Μετρήσιμο και μη μετρήσιμο όφελος και κόστος

Το όφελος και το κόστος διακρίνονται επίσης σε μετρήσιμα και μη. Όφελος που δεν μπορεί να αποτιμηθεί είναι, λ.χ., ότι προέρχεται από τα δημόσια αγαθά, καθώς δεν υπάρχουν τιμές αγοράς βάσει των οποίων μπορεί να γίνει αποτίμηση. Ομοίως, κόστος που δεν μπορεί να αποτιμηθεί είναι το πρόσθετο κοινωνικό κόστος που συνεπάγονται τα αγαθά, τα οποία προκαλούν εξωτερικές επιβαρύνσεις, π.χ. δραστηριότητες που μόλυνουν την ατμόσφαιρα ή καταστρέφουν το περιβάλλον.

ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ (Διαγωνισμός υπουργείου Εξωτερικών)

Αφάνεια

Άρθρο 6 – Αφάνεια

Η αφάνεια διέπεται από το δικαίο της ιθαγένειας.

Ελληνικό δικαστήριο μπορεί να κηρύξει άφαντο αλλοδαπό αν πριν από την εξαφάνισή του κατοικούσε ή διέμενε στην Ελλάδα ή εφόσον έχει παρουσία στην Ελλάδα. Όσον αφορά την παράγραφο 1: α) ρυθμιστέα σχέση = η αφάνεια, β) συνδεδειγμένο στοιχείο = η ιθαγένεια, γ) εφαρμοστέο δίκαιο = η lex patriae. Όσον αφορά την παράγραφο 2: α) ρυθμιστέα σχέση = η αφάνεια, β) συνδεδειγμένο στοιχείο = η ιθαγένεια (η κατοικία στην ημεδαπή, διαμονή ή παρουσία = όροι της διεθνούς δικαιοδοσίας, γ) εφαρμοστέο δίκαιο = η lex patriae.

Φυσικό τέρμα της προσωπικότητας είναι ο θάνατος. Όλες οι νομοθεσίες δέχονται αυτό και επομένως δεν ανακύπτει ζήτημα Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου. Αλλά και η αφάνεια αποτελεί έναν άλλον τρόπο λήξεως της προσωπικότητας και άρα εμπίπτει στο άρθρο 5 ΑΚ, το οποίο αναφέρει πως η ικανότητα δικαίου του φυσικού προσώπου ρυθμίζεται από το δίκαιο της ιθαγένειας. Ερωτάται λοιπόν ποια η χρησιμότητα της παραγράφου 1 του άρθρου 6 ΑΚ; Εδώ ο νομοθέτης έθεσε το άρθρο 6 παράγραφος 1 ΑΚ λόγω της παραγράφου 2 του άρθρου 6 ΑΚ, για να τονιστεί ότι, και στην περίπτωση κατά την οποία τα ελληνικά δικαστήρια προβαίνουν στην κήρυξη αφάνειας αλλοδαπού, τότε εφαρμοστέα είναι η lex patriae του αλλοδαπού και όχι η lex fori. Στην περίπτωση αυτή το ζήτημα στερείται πρακτικής σημασίας, καθώς, είτε στην περίπτωση του άρθρου 5 ΑΚ γίνει δεκτό ότι εμπίπτει η λήξη της προσωπικότητας είτε στο άρθρο 6 παρ. 1 ΑΚ, εφαρμοστέο δίκαιο και στις δύο περιπτώσεις τυγχάνει η lex patriae. Ο όρος αφάνεια αποτελεί τη ρυθμιστέα σχέση στο άρθρο 6 ΑΚ, αποτελεί δε νομικό όρο δανειζόμενο του ουσιαστικού δικαίου. Είναι η κατάσταση εξαφανισμένου προσώπου, η οποία αναγνωρίζεται (διαπιστώνεται) ή κηρύσσεται με κάποια πολιτειακή πράξη. Ο όρος αφάνεια στο άρθρο 6 ΑΚ έχει πολύ ευρύ πε-

ριεχόμενο, ευρύτερο του ομόηχου όρου του ουσιαστικού δικαίου στο άρθρο 40 ΑΚ (ο οποίος καλύπτει πάντα όμοιο θεσμό των αλλοδαπών δικαίων, assenza του ιταλικού δικαίου, την κήρυξη κάποιου ως νεκρού του γερμανικού δικαίου κ.λπ.) Συνδεδειγμένο στοιχείο στο άρθρο 6 παρ. 1 ΑΚ είναι η ιθαγένεια του εξαφανισμένου προσώπου, την οποία αυτός είχε κατά το χρόνο της εξαφάνισής. Συνεπώς το δίκαιο που εφαρμόζεται είναι το δίκαιο της ιθαγένειας του εξαφανισθέντος, δηλαδή η lex patriae. Το δίκαιο αυτό θα καθορίσει τις προϋποθέσεις κατά τις οποίες το πρόσωπο θα κηρυχθεί άφαντο, όπως και τις συνέπειες της κηρύξεώς του ως αφάντου. Η διαδικασία όμως κηρύξεως της αφάνειας, ως θέμα δικονομικό, διέπεται από τη lex fori. Εάν η lex patriae δεν προβλέπει θεσμό κηρύξεως αφάνειας, τα ημεδαπά δικαστήρια δεν μπορούν να προβούν σε κήρυξη αφάνειας.

Το άρθρο 6 παρ. 2 ΑΚ εισάγει δικονομικό διεθνές δίκαιο, δηλαδή καθορίζει τις προϋποθέσεις κατά τις οποίες τα ελληνικά δικαστήρια αποκτούν ειδική διεθνή δικαιοδοσία επί αφάνειας αλλοδαπού. Η έρευνα της υπάρξεως διεθνούς δικαιοδοσίας προηγείται παντός άλλου ζητήματος Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου. Η διεθνής δικαιοδοσία κρίνεται κατά τη lex fori. Επί εξαφάνισής ημεδαπού, αποκλειστικώς αρμόδια για την κήρυξη αυτού ως αφάντου είναι τα ελληνικά δικαστήρια, έστω και αν αυτός δεν κατοικεί, ούτε διαμένει ή έχει παρουσία στην Ελλάδα. Μόνο κατ' εξαίρεση τα ελληνικά δικαστήρια μπορούν να επιληφθούν ζητημάτων αφάνειας αλλοδαπού. Αρχικά ο Έλληνας δικαστής θα βεβαιωθεί ότι δεν επιληφθηκαν τα δικαστήρια της ιθαγένειας του εξαφανισθέντος αλλοδαπού, ύστερα θα προχωρήσει στην έρευνα της υπάρξεως μίας εκ των προϋποθέσεων του άρθρου 6 παρ. 2 ΑΚ, δηλαδή της κατοικίας, διαμονής, παρουσίας. Οι προϋποθέσεις τίθενται διαζευκτικά, που σημαίνει ότι η ύπαρξη μίας οποιασδήποτε εκ των προϋποθέσεων αυτών θεμελιώνει τη διεθνή δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων.

Προετοιμαστείτε για το διορισμό σας στο Δημόσιο από το πιο έμπειρο επιτελείο καθηγητών

ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΑ ΝΕΑ ΤΜΗΜΑΤΑ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ-ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΕΘΝ. ΣΧΟΛΗ ΔΗΜ. ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΑΧΥΡΥΘΜΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΓΙΑ ΥΠ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ
Κάνιγγος 10, (5ος όροφ. Τηλ: 210-3300296-7. www.kollintzas.gr)